

Nr 543

Av herrar **Wedén** och **Ohlin**, om utgivande av ett värdefast statligt obligationslån.

I ett flertal motioner vid tidigare riksdagar har från vårt håll förslag framförts berörande olika sidor av den betydelsefulla frågan om värdesäkra placeringsformer för långsiktigt sparande. Regeringen har tövat att taga upp dessa förslag till reell behandling. Föregående år anfördes i en motion av herr Ohlin m. fl. bland annat följande:

Den alltsedan krigsslutet pågående penningvärdeförsämringen har verkat hämmande på den sparandeökning som skulle vara önskvärd. Men inflationens negativa verkningar har icke inskränkt sig härtill. Spararna har förlorat jättelika belopp på inflationen. — — — Enbart inflationsförlusterna för livförsäkringstagarna har uppgått till flera hundra miljoner i genomsnitt per år. — — — I detta läge framstår det som en ytterst angelägen uppgift att åstadkomma sådana förändringar att dylika förluster undvikas. Problemet, som härvid uppkommer, gäller att vid sidan av allvarliga försök att hålla penningvärdet stabilt finna former för en värdesäkring av det mera långfristiga sparandet — — —.

I andra sammanhang har vi understrukit vikten av att skapa värdesäkra placeringsmöjligheter för pensionsmedel och därmed skydda tjänstepensioner, livräntor etc. för prisstegringars urholkande inverkan. Även införandet av värdebeständiga bostadslån har från vår sida aktualiserats.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande har därefter den 4 september 1959 tillsatts en utredning, värdesäkringskommittén, för att verkställa utredning rörande värdesäkring av fordringar och därmed sammanhängande problem. Kommittén har enligt direktiven tillagts mycket vittomfattande uppgifter. Dess uppdrag väntas nu icke bli slutfört under 1960.

Som vi befarat har under den senaste perioden några av de huvudproblem kommittén har att behandla blivit alltmer brännande. Knappheten på sparmedel, som står till förfogande för långsiktiga placeringar, har blivit alltmer utpräglad. För såväl näringslivet som kommunerna och staten har skärpta svårigheter uppstått att kunna verkställa kapitalkrävande och för lång tid varaktiga investeringar av stor betydelse för framstegstakten i vårt land. Önskemålet att tillföra den långa kapitalmarknaden ökad tillgång på nya sparmedel är därför tydligare än någonsin. Resultatet av kapitalbristen har blivit en reglering av kapitalmarknaden, som på sikt minskar utsikterna till en i snabb takt fortgående produktionsökning.

En annan konsekvens av de otillräckliga möjligheterna att finna värdesäkra placeringar för långsiktigt sparande är utvecklingen på aktiemarknaden, som uppvisar oroande drag. Det är visserligen naturligt, att den förda ekonomiska politikens misslyckande att hejda inflationsförlopp och den allttjämt utpräglade misstron mot regeringens förmåga i detta avseende leder till att köp av aktier i ökad utsträckning framstår som den bästa

metoden att nå värdesäkring för sparmedel låt vara till priset av en mycket låg förräntning. Den ökande tillkomsten av aktiesparkklubbar och andra former, vari möjligheterna främjats för placering även av mindre sparbelopp i aktier med tillgodoseende av kravet på en tillfredsställande riskfördelning kan vidare i och för sig hälsas med tillfredsställelse. Men den svenska aktiemarknadens totala omfattning har tydligen varit alltför ringa för att den allena på ett lugnt sätt skulle kunna tillgodose de växande kraven på värdesäkra sparformer.

Båda de här berörda omständigheterna ger vid handen, att varje ytterligare onödigt dröjsmål med att skapa alternativa möjligheter för värdesäker placering av långsiktigt sparande skulle ådraga statsmakterna ett betydande ansvar för en olycklig utveckling av förhållandena på den långa kapitalmarknaden och på aktiemarknaden.

Den närmast till hands liggande möjligheten att undvika detta är utgivande av ett värdesäkert statligt obligationslån av betydande storleksordning. Bestämmelserna för värdesäkring av ett sådant lån bör anknytas till konsumentprisindex. I nuvarande ränteläge torde en realränta av 3—3,25 % te sig fullt tillfredsställande för ett sådant lån. Upplägandet av ett dylikt lån skulle ge den långa kapitalmarknaden ökad tillgång till nya sparmedel och lätta trycket på aktiebörsen. Staten skulle inte behöva så som under senare år låna i riksbank och affärsbanker med en oroande ökning av den allmänna likviditeten till följd.

Vi förordar med hänsyn till läget bestämt, att riksdagen hos regeringen begär, att värdesäkringskommittén skall få kompletterande direktiv för att framlägga förslag som möjliggör ett snabbt utgivande av ett sådant lån. Kommittén bör således med förtursrätt i förhållande till sina övriga arbetsuppgifter få uppdrag att utarbeta närmare bestämmelser och villkor för ett sådant lån. Kommittén bör kunna avlämna sina förslag under sommaren och riksgäldskontoret därefter vidtaga de åtgärder som är nödvändiga för att vid lämplig tidpunkt under hösten kunna introducera ett sådant lån. Erfarenheter av detsamma bör bli en värdefull vägledning för kommittén vid fullgörandet av dess uppdrag i övrigt.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi således,

att riksdagen *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om kompletterande uppdrag till värdesäkringskommittén att med skyndsamhet och förtur i förhållande till andra arbetsuppgifter föreslå närmare bestämmelser och villkor för utgivandet av ett värdefast, statligt obligationslån och *dels* befullmäktigar riksgäldskontoret att när resultatet av utredningen föreligger vid lämplig tidpunkt emittera ett sådant lån.

Stockholm den 27 januari 1960

Sven Wedén

Bertil Ohlin